

Wtorek, 12 marca 2019 r.

P8_TA(2019)0146

Zawarcie umowy o partnerstwie i współpracy między UE a Turkmenistanem

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie projektu decyzji Rady i Komisji w sprawie zawarcia przez Unię Europejską i Europejską Wspólnotę Energii Atomowej Umowy o partnerstwie i współpracy ustanawiającej partnerstwo między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi z jednej strony a Turkmenistanem z drugiej strony (12183/1/2011 – C8-0059/2015 – 1998/0031R(NLE))

(2021/C 23/38)

Parlament Europejski,

- uwzględniając projekt decyzji Rady i Komisji (12183/1/2011),
- uwzględniając projekt Umowy o partnerstwie i współpracy ustanawiającej partnerstwo między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi z jednej strony a Turkmenistanem z drugiej strony (12288/2011),
- uwzględniając wniosek o udzielenie zgody przedstawiony przez Radę na mocy art. 91, art. 100 ust. 2, art. 207 i art. 209 oraz art. 218 ust. 6 lit. a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a także na mocy art. 101 akapit drugi Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (C8-0059/2015),
- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Azji Środkowej, w szczególności rezolucje z dnia 20 lutego 2008 r. w sprawie strategii UE dla Azji Środkowej⁽¹⁾, z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie postępów w realizacji strategii UE wobec Azji Środkowej⁽²⁾, z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie realizacji i przeglądu strategii UE wobec Azji Środkowej⁽³⁾, z dnia 22 kwietnia 2009 r. w sprawie umowy przejściowej w sprawie handlu z Turkmenistanem⁽⁴⁾, a także rezolucję z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie klauzuli dotyczącej praw człowieka i demokracji w umowach zawieranych przez Unię Europejską⁽⁵⁾,
- uwzględniając Umowę przejściową z 1999 r. w sprawie handlu i kwestii związanych z handlem pomiędzy Wspólnotą Europejską, Europejską Wspólnotą Węgla i Stali oraz Europejską Wspólnotą Energii Atomowej z jednej strony, a Turkmenistanem z drugiej strony, zawartą przez Radę w dniu 27 lipca 2009 r. (5144/1999), oraz regularne posiedzenia Wspólnego Komitetu ustanowionego na jej mocy,
- uwzględniając protokół ustaleń w sprawie energii podpisany przez Unię Europejską i Turkmenistan w maju 2008 r.,
- uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych (ICCPR) oraz Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych (ICESCR), których stroną jest Turkmenistan,
- uwzględniając coroczny dialog dotyczący praw człowieka prowadzony przez UE i Turkmenistan,
- uwzględniając zobowiązanie podjęte przez wiceprzewodniczącą Komisji / wysoką przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w jej piśmie do Komisji Spraw Zagranicznych z dnia 16 grudnia 2015 r., zawierającym aspekty wymienione w ust. 3 niniejszego dokumentu,
- uwzględniając pismo wiceprzewodniczącej / wysokiej przedstawiciel do przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych z dnia 5 lipca 2018 r., w którym zwróciła uwagę na jej poparcie dla Umowy o partnerstwie i współpracy z Turkmenistanem,

⁽¹⁾ Dz.U. C 184 E z 6.8.2009, s. 49.

⁽²⁾ Dz.U. C 168 E z 14.6.2013, s. 91.

⁽³⁾ Dz.U. C 58 z 15.2.2018, s. 119.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 184 E z 8.7.2010, s. 20.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 290 E z 29.11.2006, s. 107.

Wtorek, 12 marca 2019 r.

- uwzględniając art. 99 ust. 5 Regulaminu,
 - uwzględniając wstępne sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A8-0072/2019),
- A. mając na uwadze rosnące zaangażowanie Unii Europejskiej w regionie Azji Środkowej;
- B. mając na uwadze, że Umowa o partnerstwie i współpracy (UPIW) z Turkmenistanem została zainicjowana w 1997 r. i podpisana w 1998 r.; mając na uwadze, że od tego czasu 14 państw członkowskich spośród 15 pierwotnych sygnatariuszy ratyfikowało UPIW (przy czym Zjednoczone Królestwo jest ostatnim państwem, które tego jeszcze nie uczyniło); mając na uwadze, że Turkmenistan ratyfikował UPIW w 2004 r.; mając na uwadze, że przystąpienie do UPIW tych państw członkowskich, które przystąpiły do UE po podpisaniu umowy, podlega odrębnemu protokołowi i procedurze ratyfikacji;
- C. mając na uwadze, że po pełnej ratyfikacji UPIW obowiązywałaby przez początkowy okres 10 lat, a następnie byłaby co roku odnawiana, co umożliwiłoby UE ewentualne odstąpienie od umowy w przypadku wystąpienia poważnych wątpliwości co do poszanowania praw człowieka lub innych poważnych naruszeń; mając na uwadze, że strony mogą zmienić UPIW w celu uwzględnienia nowych wydarzeń;
- D. mając na uwadze, że w kwietniu 2009 r. Rada skonsultowała się z Parlamentem Europejskim w sprawie umowy przejściowej w sprawie handlu z Turkmenistanem w ramach opcjonalnej, prawnie niewiążącej procedury;
- E. mając na uwadze, że Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) wyznaczyły kryteria, na podstawie których należy oceniać postępy w Turkmenistanie, oraz kryteria upoważniające do dalszej współpracy, zgodnie z uznanymi na szczeblu międzynarodowym normami w zakresie praworządności, dobrych rządów i praw człowieka;
- F. mając na uwadze, że poszanowanie demokracji, praw podstawowych i praw człowieka oraz zasad gospodarki rynkowej, które stanowią zasadnicze elementy umowy przejściowej w sprawie handlu (zgodnie z jej art. 1, jak i art. 2 UPIW), powinno pozostać długoterminowymi celami dla Turkmenistanu; mając na uwadze, że jednostronne zawieszenie stosowania Umowy jest możliwe w przypadku naruszenia tych elementów przez którąkolwiek ze stron;
- G. mając na uwadze, że po rozważeniu projektu zalecenia w sprawie udzielenia przez Parlament zgody na zawarcie UPIW oraz załączonego projektu sprawozdania z dnia 8 maja 2015 r. zawierającego projekt rezolucji, w dniu 24 maja 2016 r. Komisja Spraw Zagranicznych podjęła decyzję o tymczasowym zawieszeniu procedury do czasu, gdy zostanie stwierdzone, że poczyniono wystarczające postępy w dziedzinie poszanowania praw człowieka i praworządności, i podjęła decyzję o wszczęciu obecnej procedury przejściowej;
- H. mając na uwadze, że dalsze obowiązywanie wskaźników postępu w dziedzinie praw człowieka w Turkmenistanie, sformułowanych przez Parlament w poprzednich rezolucjach, ma zasadnicze znaczenie dla pryncypialnej i spójnej polityki UE w zakresie stosunków z tym krajem;
- I. mając na uwadze, że w 2015 r. Turkmenistan przyjął krajowy plan działania w zakresie praw człowieka na lata 2016–2020 (NAPHR), przygotowany za pomocą Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju w 2013 r.;
- J. mając na uwadze zawarcie przez Turkmenistan umów międzynarodowych, takich jak ICCPR, ICESCR oraz konwencje MOP;
1. zwraca się do Rady, Komisji i wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa o pilne ustalenie, w oparciu o zalecenia ONZ, OBWE i EBOR, następujących krótkoterminowych punktów odniesienia w celu zmierzenia trwałych postępów poczynionych przez władze państwowe Turkmenistanu, zanim wyrazi on zgodę na zawarcie UPIW:

Wtorek, 12 marca 2019 r.

System polityczny, praworządność i dobre rządy

- (i) wyraźny podział na władzę wykonawczą, ustawodawczą i sędowniczą, oraz m.in. umożliwienie i zagwarantowanie rzeczywistego udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych w państwie, w tym konsultacje z ekspertami międzynarodowymi, takimi jak Komisja Wenecka Rady Europy i Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) przy OBWE, w sprawie zgodności konstytucji Turkmenistanu z tymi demokratycznymi zasadami oraz wykazanie przez Turkmenistan gotowości do rozważenia zaleceń dotyczących reform proponowanych przez te organizacje;
- (ii) usunięcie ograniczeń w rejestrowaniu i funkcjonowaniu organizacji pozarządowych;

Prawa człowieka i podstawowe wolności

- (iii) realizacja zobowiązań podjętych przez rząd Turkmenistanu w krajowym planie działania w zakresie praw człowieka na lata 2016–2020;
- (iv) położenie kresu wymuszonym zaginięciom, pracy przymusowej, torturom, oraz ujawnienie losu lub miejsca pobytu osób zaginionych i umożliwienie rodzinom kontaktu z osobami przebywającymi w areszcie; uznanie przez władze krajowe istnienia więźniów politycznych oraz zezwolenie na swobodny dostęp do kraju organizacjom międzynarodowym i niezależnym obserwatorom, w tym w tym Międzynarodowemu Komitetowi Czerwonego Krzyża;
- (v) zapewnienie swobodnego dostępu do różnych źródeł informacji, a w szczególności umożliwienie ludziom dostępu do alternatywnych źródeł informacji, w tym międzynarodowych środków komunikacji, oraz posiadania urządzeń telekomunikacyjnych, takich jak prywatne anteny satelitarne lub przystępne cenowo połączenia internetowe;
- (vi) położenie kresu prześladowaniu i zastraszaniu niezależnych dziennikarzy i działaczy społeczeństwa obywatelskiego oraz obrońców praw człowieka zamieszkałych w kraju i za granicą, w tym członków ich rodzin; zagwarantowanie wolności wypowiedzi i wolności zgromadzeń;
- (vii) umożliwienie wizyt ONZ oraz międzynarodowych i regionalnych organizacji praw człowieka, które o nie wystąpiły i nadal oczekują na odpowiedź;
- (viii) położenie kresu nieformalnemu i arbitralnemu systemowi zakazów podróżowania i zapewnienie, by osoby, którym nie udzielono zgody na opuszczenie kraju, mogły swobodnie podróżować;

2. zwraca się do Rady, Komisji i wiceprzewodniczącej / wysokiej przedstawiciel o uwzględnienie następujących długoterminowych zaleceń dotyczących trwałych i wiarygodnych postępów:

System polityczny, praworządność i dobre rządy

- (i) poszanowanie zasad pluralizmu politycznego i odpowiedzialności demokratycznej, z właściwie funkcjonującymi partiami politycznymi i innymi organizacjami, wolnymi od ingerencji;
- (ii) dalsze wdrażanie reform na wszystkich szczeblach zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju ONZ i we wszystkich obszarach działania administracji, w szczególności w obszarze sądownictwa i ścigania przestępstw;
- (iii) silne i skuteczne zabezpieczenia przed korupcją na wysokim szczeblu, praniem pieniędzy, przestępczością zorganizowaną i nielegalnym obrotem środkami odurzającymi;
- (iv) pełne wdrożenie przepisów zakazujących pracy dzieci;

Wtorek, 12 marca 2019 r.

Prawa człowieka i podstawowe wolności

(v) ogólne poszanowanie pokojowego i zgodnego z prawem korzystania z prawa do wolności wypowiedzi, wolności zrzeszania się i wolności religii lub przekonań;

(vi) ogólna swoboda przemieszczania się, zarówno w kraju, jak i poza jego granicami;

3. podkreśla, że Parlament Europejski musi ściśle śledzić i monitorować rozwój sytuacji w Turkmenistanie oraz wdrażanie wszystkich części UPIW po jej wejściu w życie; w tym kontekście wzywa wiceprzewodniczącą / wysoką przedstawiciel do wdrożenia i publicznego poparcia mechanizmu monitorowania praw człowieka, tak aby po wejściu w życie UPIW Parlament mógł być należycie informowany przez Europejską Służbę Działań Zewnętrznych o wdrażaniu tejże umowy, a w szczególności o jej celach i zgodności z art. 2, i mógł reagować na rozwój sytuacji w tym kraju w przypadku udokumentowanych i udowodnionych poważnych naruszeń praw człowieka; podkreśla możliwość zawieszenia umowy o partnerstwie i współpracy w przypadku wystąpienia takich naruszeń i w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje pismo wiceprzewodniczącej / wysokiej przedstawiciel do Komisji Spraw Zagranicznych z dnia 16 grudnia 2015 r. zawierające następujące cele:

(i) zapewnienie, że Parlament Europejski będzie odpowiednio informowany o wdrażaniu przepisów UPIW dotyczących praw człowieka i demokracji, będzie miał dostęp do stosownych informacji na temat rozwoju sytuacji w zakresie praw człowieka, demokracji i praworządności oraz że na żądanie będzie terminowo otrzymywał informacje przed i po posiedzeniach Rady Współpracy, z zastrzeżeniem mających zastosowanie przepisów dotyczących poufności;

(ii) ściślejsza współpraca z Parlamentem Europejskim i społeczeństwem obywatelskim w przygotowywaniu corocznych dialogów na temat praw człowieka i w odniesieniu do spotkań sprawozdawczych po tych dialogach;

(iii) konsultacje z Parlamentem Europejskim przy przygotowywaniu aktualizacji unijnej strategii krajowej dla Turkmenistanu dotyczącej praw człowieka;

4. przyjmuje z zadowoleniem zapowiedź wiceprzewodniczącej / wysokiej przedstawiciel z listopada 2018 r. dotyczącą utworzenia pełnoprawnej delegatury UE w Aszchabadzie; podkreśla, że nowa delegatura powinna opracować korzystną dla obu stron strategię współpracy dostosowaną do warunków i wymogów Turkmenistanu w zakresie rozwoju, monitorować sytuację w tym kraju, w tym przypadki łamania praw człowieka i indywidualne przypadki budzące niepokój, podjąć dialog z różnymi podmiotami politycznymi, społecznymi i gospodarczymi kraju, umożliwić dyplomację na miejscu oraz poprawić zarządzanie projektami finansowanymi z zewnętrznych instrumentów finansowych UE i nadzór nad nimi;

5. stwierdza, że rozważy wyrażenie zgody, gdy uzna, że zalecenia określone w ust. 1 i 3 zostały należycie uwzględnione przez Komisję, Radę, wiceprzewodniczącą / wysoką przedstawiciel oraz władze państwowe Turkmenistanu;

6. zobowiązuje swojego przewodniczącego do zwrócenia się do Rady, Komisji i wiceprzewodniczącej / wysokiej przedstawiciel o regularne dostarczanie Parlamentowi istotnych informacji na temat sytuacji w Turkmenistanie;

o

o o

7. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej / wysokiej przedstawiciel oraz rządowi i parlamentowi Turkmenistanu.
